

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Menâhil

Yayın No: 12

Kitabın Adı:	Tevbende Samimi Olduğunu Nasıl Bilebilirsin?
Yazar:	İbrahim Gadban
Tashih&Redakte:	Abdullah Yıldırım
KapakTasarım:	Ebyar Turab
Baskı:	Çetinkaya Ofset (332 342 01 09) Fevzi Çakmak Mah. Hacı Bayram Cad. No: 18 Karatay/KONYA
Sertifika No:	25537
Cilt:	Ayyıldız Cilt-Matbaa (0535 8805058)
Baskı Tarihi:	Kasım/2018

İletişim

İhlas Kitabevi

Şükran Mah. Başaralı cd. No:6
Rampalı Çarşı no:12 Meram/KONYA
Tel: 0 332 350 4687
0 541 834 0273

www.ihlaskitabevi.com

TEVBENDE SAMİMİ
OLDUĞUNU
NASIL BİLEBİLİRSİN?

ابراهيم غديبان

Ibrahim Gadban

Elinizdeki bu kitapçık, tevbe kavramını ele alan ve tevbeyle alakalı konuları tek tek işleyen bir kitapçık değildir.

Bu kitapçık; tevbe eden bir kişinin tevbesinde samimi olduğunu nasıl bileceğini ve tevbenin mutlaka sâlih amellerle desteklenmesi gerektiğini ele almaktadır.

Önemli ve dikkatle okunması gereken bir konuyu işlemektedir.

Bize ve size faydalı olması dilekleriyle...

üzerlerini cennet yapraklarından yamayıp-örtmeye başladılar. Âdem, Rabbine karşı masiyet işlemiş oldu da şaşırıp-kaldı. Sonra Rabbi onu seçti, tevbesini kabul etti ve doğru yola iletti.” (Tâ-hâ 115-122)

Çocuk babasını taklit edermiş ya, bizler de onun çocukları olduğumuz için kolayca günah işleme noktasında onunla aynı kaderi paylaşıyoruz.

“Tüm Âdemoğlu çokça hata işler, çokça hata işleyenlerin en hayırlıları tevbe edenlerdir.” (Tirmizî)

“Canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki, siz şayet hiç günah işlememiş olsaydınız, Allah sizi yok eder, yerinize günah işleyip Allah’tan bağışlanma dileyecek bir millet getirir de onları bağışlardı.” (Müslim)

Ama tüm bunlara rağmen, hamdolsun ki günahları bağışlamayı çok seven ve kullarına, kendi öz anne ve babalarından daha merhametli olan bir Rabbimiz var.

“Kullarıma benim çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici olduğumu haber ver!” (Hicr, 49)

Bizler her ân bir hatanın ve insanı Allah’tan uzaklaştıracak bir ma’siyetin pençesine düşebiliriz. Hele bir de günahın meşrulaştırıldığı ve kolayca işlenmesi için adeta pazarlandığı şu karanlık çağda, günaha düşmememiz neredeyse imkânsız gibi gözüküyor. Bu da insanı tedirgin ediyor ve “acaba Rabbim’den kopar mıyım?” diye endişeye düşürüyor.

Tevbende Samimi Olduğunuz Nasıl Bilebilirsiniz? ..... o

makbul değildir. İşte onlara elem verici azab hazırlamışsızdır.” (Nisâ, 18)

Tabii ki zikredilen bu şartlar, Allah ile bizim aramızda olan günahlar içindir. Eğer işlenen günah; gıybet, iftira, gaspgibi bir kulun hakkı ile alakalı ise, o zaman bu şartların yanına bir altıncısı daha eklenir. O da “*helallik dilemek*”tir. Kul hakkı ihlali söz konusu olduğu zaman kişinin hak sahibi ile helalleşmesi ve kendisini ona affettirmesi gerekmektedir. Çünkü o hakkın sahibi Allah *azze ve celle* değil, bilakis o şahıstır.

İşte bu saydıklarımız, işlemiş olduğumuz günahların Allah tarafından affedilmesi için Kur’an ve Sünnet’te bize bildirilen şartlardır. Bu şartları yerine getirenlerin affedilmesi umulur. Şartları yerine getirmeden affedilmeyi bekleyenler, tıpkı abdest almadan namaz kılan kişi gibidirler. Bilmek gerekir ki şartın yokluğu, meşrutun da yokluğunu gerektirir. Böylelerini kıyamette Allah ya lutfuyla affeder ya da adaleti gereği azaplandırır.

İşi ihtimale bırakmanın cahillerin ameli olduğunu hatırlatmaya bilmem gerek var mıdır?!

kendisinde açıkça görülmedikçe yeterli değildir. Eğer kişi mürted olmuşsa, İslâm ahkâmını açıktan izhar ederek İslâm'a döner. Şayet çeşitli günahları işleyen kimselerden ise, sâlih amelin kendisinde açıkça görülmesi ve gerek fesad ehliinden, gerekse onların üzerinde bulunduğu hallerden uzaklaşması gerekir. Yok, eğer putperest kimselerden ise, onlardan ayrılır ve İslâm ehli ile oturup kalkar... Böylelikle önceki hâlinin aksi kendisinden sâdir olmuş olur..."

(el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kurân, 2/186)

Bu cümleler, ana hatlarıyla ne demek istediğimizi özetlemiştir. Bu nedenle dikkatle okunmasını, hatta tekrar edilmesini tavsiye ederiz.

Şimdi bunun ardından bu noktadaki bazı nassları beraberce inceleyip, konuyla alakalı delillerde tevbenin sâlih amellerle nasıl içi içe zikredildiğini birlikte görmeye geçebiliriz.

❶ Rabbimiz Furkan Sûresinin son kısmında kendi has kullarının vasıflarını anlatırken şöyle buyurur:

"...Ve onlar, Allah ile beraber başka bir ilaha dua etmezler. Allah'n haram kıldığı canı haksız yere öldürmezler, zina da etmezler. Kim bunları yaparsa ağır bir ceza ile karşılaşır. Kıyamet günü, azap ona kat kat arttırılır ve içinde aşığılanmış olarak temelli kalır. Ancak tevbe eden, iman eden ve sâlih amellerde bulunanlar başka... İşte onların günahlarını Allah iyiliklere çevirir. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir. Kim tevbe eder ve sâlih amellerde bulunursa, o, gerçekten Allah'a tevbe ile dönmüş olur."

(Furkan, 68-71)

Bu âyetlerde Allah'tan başkasına dua etmek gibi haddi zatında şirk olan amelleri işleyenler ve bir de adam öldürme ve zina gibi büyük günahlara düşenler söz konusu edilmekte ve böylelerinin Allah tarafından affedilmesi için üç şart öne sürülmektedir:

- 1-** Tevbe etmeleri,
- 2-** İman etmeleri,
- 3-** Sâlih amellerde bulunmaları.

Bu şartları yerine getirenlerin affedilmesi bir yana, Allah'ın onların kötülüklerini bile iyiliklere çevireceğinden bahsedilmektedir. Yani onlar zaten affedilecekler, bununla birlikte –tabiri caizse– bir avans olarak kötülükleri bir bir iyiliklere tebdil edilecek.

Allahu ekber!

Bu ne büyük bir müjde, ne büyük bir ödül!

Dikkat ederseniz, onlara bu büyük ve müthiş mükâfatın verilmesinin nedenlerinden birisi; tevbelerini sâlih amellerle desteklemiş olmalarıdır.

Bu noktayı iyi anlamak gerekir. Burası gerçekten de çok önemli ve dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Bu konuda İmam Kurtubî *rahimehullah*'ın şu sözleri dikkate şâyandır:

“Bu ayetin tefsirine dair bir de şöyle denmiştir: Yani kim dili ile tevbe eder de, ameli ile bunu tahkik etmezse, bu tevbe fayda veren bir tevbe olmuş olmaz. Aksine kim tevbe eder, iyi işler yapar ve tevbesini sâlih amellerle desteklerse, işte o, Allah'a gerçek anlamıyla dönmüş ve hakkıyla

◆ Önceki durumlarını düzeltip ıslah etmeleri,
(وَأَصْلَحُوا)

◆ Daha sonra Allah'a sımsıkı bağlanmaları,
(وَأَعْتَصَمُوا بِاللَّهِ)

◆ Dinlerini Allah'a ihlâsla sunmaları, yani yapmış oldukları amelleri riya ile değil, sadece Allah'ın rızası ile yapmış olmaları. (وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ)

İşte, “biz tevbe ettik” dedikten sonra ancak beraberinde bu amelleri de işleyen münafıkların tevbeleri kabul edilecek ve onlar da mü'minler zümresinden sayılacaklardır.

Eğer onlar sadece “biz tevbe ettik” deyip sonra âyette sayılan bu üç sâlih ameli işlemeselerdi, acaba tevbeleri kabul olunur muydu?

Elbette ki hayır!

Çünkü Allah *azze ve celle*, her günahın tevbesinin kabulü için, üstte zikrettiğimiz temel şartların yanı sıra bir de günahın nev'ine göre “özel şartlar” zikretmiştir. Mesela buna hakkı gizlemenin tevbesini örnek gösterebiliriz. İslam nazarında hakkı gizleyip ketmetmenin tevbesi, gizlenen hakkı olduğu gibi beyan etmektir. Rabbimiz üç kuruş dünyalık menfaat karşılığında kendi dinini gizleyen kimselerin ve insanlara hakkı açıklamayan bel'amların, Allah'ın ve tüm lanet edicilerin lanetine maruz kalacaklarını beyan ettikten sonra, onların tevbelerinin kabulü için şu şartları zikretmiştir:

“Ancak tövbe edenler, durumlarını ıslah edenler ve gerçeği açıkça ortaya koyanlar (lânetlenmekten) kurtulmuşlardır...” (Bakara, 160)

Hakkı gizleyen insanların tevbe etmelerinin yanı sıra bir de durumlarını düzeltip ıslah etmeleri ve ayrıca gizlemiş oldukları hakkı insanlara yeniden beyan etmeleri şarttır. Sadece “biz tevbe ettik” demeleri lanetten kurtulmaları için yetmez; bir de hakkı kendilerinden gizleyerek insanları saptırdıkları gibi, işin yanlışlığını anladıktan sonra onların karşısına çıkıp: “Biz, dünyalık menfaatlerimiz gereği Allah’ın dinini size olduğu gibi anlatmadık, sizi kandırıp aldattık. Dün size anlattıklarımız doğru değildi; bilakis doğru şuydu” diyerek gerçekleri beyan etmeleri gerekir. Bu olmadan hakkı gizlemenin vebalinden kurtulmak âyetin hükmünce mümkün değildir.

İşte tıpkı bunun gibi, Allah *azze ve celle* münafıkların tevbelerinin kabulü için yalnızca “tevbe ettik” demelerini yeterli görmemiş, ayrıca bir de durumlarını düzeltmelerini, Allah’a sıkıca bağlanmalarını ve dinlerini ihlâsla yaşamalarını şart koşmuştur.

Rabbimiz her hastalığa göre özel tevbe şartları tayin etmiş ve ancak bu şartlara riayet edenlerin tevbelerinin kabul edileceğini beyan buyurmuştur.

Tüm bunlar bize göstermektedir ki, tevbenin samimiyetle yapıldığı, ancak tevbeden sonra sâlih amel-ler işlenerek zâhirî bir şekilde ortaya konulabilir. Bu olmadan tevbenin samimimiyetle gerçekleştiği, bir iddiadan başka bir şey değildir.

③ Rabbimiz Meryem Sûresinde peygamberlerini anlattıktan sonra, onların ardından gelen ve namazı terk edip şehvetlerine uyan bir zümreden bahsetmektedir. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Onlardan sonra namazı terk eden¹ ve d nev  tutkularının peşine düşen bir nesil geldi. Onlar (bu tutumlarından ötürü) büyük bir azapla karşulaşacaklardır.” (Meryem, 59)

Bu insanlar, Allah’ın kendilerine farz kılması olduğu namazı terk edip, şehvetlerinin peşinde koşarak imanlarına muhalefet etmiş ve peygamberlerinin yolundan ayrılarak Allah’a  si olmuşlardı. Bu nedenle de Allah onları çok elim bir azapla, yani ya can yakan bir cezayla ya da cehennemdeki nehirlerden birisi olan “ ayya” ile cezalandıracağını bildirdi.

Sonra Rabbimiz onların durumunu bu şekilde zikretmesinin ardından, i lerinden istisna edilecek kimselerin vasıflarını beyan etti ve şöyle buyurdu:

“Ancak tevbe eden, (yeniden) iman eden ve salih amel işleyenler başka. Onlar cennete girecekler ve hiçbir haksızlığa da uğratılmayacaklardır.” (Meryem, 60)

G r ld ğu gibi bu ayette de sadece “ben tevbe ettim” demenin hakiki bir tevbe için yeterli olmadığu zımnen vurgulanmakta ve gerçek tevbenin ancak beraberinde iman ve sâlih ameli barındırması gerektiği ifade edilmektedir. Bu zümre, namazları bütünüyle terk edip tamamen şehvetlerinin ardına düşmekle iman dairesinden çıkmış olduğu için, onların yeniden

---

¹ Bu ayette, namazı bütünüyle terk edenlerin dinden çıkmış olabileceklerine latif bir işaret vardır;  nk  bir sonraki ayette böylelerinin tevbesinin ancak yeniden iman etmeleriyle mümkün olacağı ifade edilmiştir. **“Ancak tevbe eden, (yeniden) iman eden ve salih amel işleyenler başka...”** (Meryem, 60) Eğer namazı bu şekilde terk etmek küfür olmasaydı, Allah onların tevbesi için “iman” şartını zikretmezdi. Yine de en iyisini Allah bilir.

dine dönmeleri elbette “samimi bir iman” ve bu iman-
nın doğruluğunu teyid eden “sâlih bir amel” ile müm-
kün olacaktır. İşte bundan dolayıdır ki, Allah *azze ve celle*
onların tevbesini tekrar iman edip bu imanlarını sâlih
amellerle destekleme şartına bağladı. Sadece “biz
tevbe ettik” demelerini yeterli görmedi.

• Rabbimiz Tâhâ Sûresi’nde İsrailoğullarına, onla-
rın zımında da biz müminlere şöyle buyurur:

**“Şüphesiz yok ki Ben, tevbe edip iman eden
ve sâlih amel işleyip sonra da doğru yol
üzere devam eden kimse için son derece af-
fediciyim.”** (Tâhâ, 82)

Bu ayette de sadece söz ile “tevbe ettim” deme-
nin Allah’ın affetmesi için yeterli olmayacağı zımnın
vurgulanmakta, tevbenin gerçek bir tevbe olduğunun
ancak beraberinde iman, sâlih amel ve hidayete uy-
gun bir hayat sürdürmekle bilinebileceği ifade edil-
mektedir.

④ Rabbimiz Mü’min Sûresinde Meleklerin iman
edenler için şöyle dua ettiklerini haber vermektedir:

**“Arş’ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulu-
nanlar (melekler) Rablerini hamd ederek
tesbih ederler, O’na iman ederler ve iman
edenler için (şöyle diyerek) bağışlanma diler-
ler: Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her
şeyi kuşatmıştır. Şu hâlde Sen tevbe eden
ve senin yoluna ittiba edenleri bağışla ve
onları cehennem azâbından koru.”** (Mü’min, 7)

Bu ayette de Allah’ın affedip bağışlaması istenen
mü’minler, sadece tevbe edenler değil, tevbelerinin
yanına bir de Allah’ın yoluna ittiba etme vasfını ekle-

yenlerdir. “Allah yoluna ittiba” vasfı, sözlü tevbenin amelî tevbe ile desteklenmesinin bir göstergesidir.

Bu manada daha birçok ayet zikretmek mümkündür. Mesela Nahl Sûresi 119, Âl-i İmrân Sûresi 86-89, Nûr Sûresi 4 ve 5 bu ayetlerden bazılarıdır. Her birinde de tevbenin hemen peşi sıra, onun doğruluğunu ispat edecek bazı amelî şartlar zikredilmiştir.

Tüm bu ayetler ortak bir biçimde bize şu mesajı vermektedir: Bir kişi “ben tevbe ettim” diyorsa, bu iddiasını fiilleri ile ispatlamalı ve bu sözü söyledikten sonraki hâlinin, söylemeden önceki hâlinde daha düzgün olduğunu zâhiren göstermelidir. Ve yine böyle diyen bir kişi, bu sözün içeriğini sâlih amellerle desteklemelidir. Ta ki bu sözü havada kalmış olmasın.

Evet, yukarıda kısa kısa izahlarıyla beraber zikrettiğimiz tüm ayetler, bize bu mesajları vermektedir. Bu ayetleri okuyan Müslümanlar olarak, dillerimizle ilan ettiğimiz tevbelerimizi amellerimizle de desteklemeli ve samimi olduğumuzu yapacağımız güzel amellerimizle ortaya koymalıyız. Bu sayede hem Rabbimiz, hem de etrafımızdaki iman ehli kardeşlerimiz bizim tevbemizde samimi olduğumuzu bilsinler.

“De ki: Amel edin bakalım! Allah da, Rasûlü de, mü'minler de sizin amel(ler)inizi görecektir...” (Tevbe, 105)

samimiyeti, gökten vahyin inmesine sebep olur ve: **“Gündüzün iki yanında ve gecenin gündüze yakın saatlerinde namaz kıl. Şüphesiz iyilikler kötülükleri giderir”** (Hûd, 114) mealindeki âyet-i kerime nâzil olur. O sahabî:

—Bu sadece bana mı hastır ya Rasûlallah, der.

Bunun üzerine Efendimiz *aleyhisselam*:

—(Hayır), *ümmetimin tamamı içindir*, buyurur.
(Buharî ve Müslim)

Başka rivayetlerden öğrendiğimize göre bu sahabî, Allah Rasûlü ile cemaatle namaz kılmıştır. Günahının hemen ardına, belki de sırf günahına keffâret olur ümidiyle Müslümanlarla cemaatle namaz kılması, işlemiş olduğu mezkûr günahına kefarete sayılır.

Ve bu hüküm, kıyamete kadar tüm mü'minlere bir müjde olarak devam eder, gider...

İşte, tıpkı bu sahabînin yaptığı gibi, bir Müslüman da günah işlediği zaman hemen o günahı silecek ve eserini Allah'a affettirecek sâlih ameller ortaya koymalı, halkımızın yaptığı gibi kuru kuru 'tevbe, tevbe' demekle yetinmemelidir. Ve Müslüman bilmelidir ki, günahının ardına işlediği bu sâlih amel, inşaallah yaptığı kusurlara ve hatalara keffâret olacaktır.

dılar. Ben de onlarla birlikte savaşa hazırlanmak için çıkıyor, fakat hiçbir şey yapmadan geri dönüyordum. Kendi kendime de ‘Canım, ne zaman olsa hazırlanırım’ diyordum. Günler böyle geçti, gitti... Herkes işini ciddi tuttu ve bir sabah Peygamberimizle birlikte Müslümanlar erkenden yola çıktılar. Ben ise hâlâ hazırlanmamıştım. Yine sabah evden çıktım, hiçbir şey yapamadan geri döndüm. Hep aynı şekilde davranıyordum. Savaş henüz başlamamıştı, ama mücâhidler bir hayli yol almışlardı. ‘Yola çıkıp onlara yetişeyim’ dedim, keşke öyle yapsaymışım! Bunu da başaramadım...”

Kâ'b *radıyallahu anh*, bu şekilde İslam'ın en zor savaşlarından birisi olan Tebuk Gazvesi'nden geri kalmış ve Rasûlallah *sallallahu aleyhi ve sellem*'e verdiği sözü bozarak büyük bir günahın içine düşmüştü.

Tebuk Gazvesi umumî bir seferberlik anlamı taşıdığı için, çok ciddi özürleri olanlar dışında kimsenin geri kalmasına izin verilmemişti. Ama Kâ'b *radıyallahu anh*, buna rağmen bu savaştan geri kalmış ve Allah ve Rasûlünün emrine muhalefet etmişti.

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, Medine'ye gelince savaşa katılmayan ve neredeyse tamamını münafıkların oluşturduğu insanların tek tek özürlerini dinledi. Hiçbirisine bir şey demediği gibi, özürlerini de kabul etti. Çünkü onlar münafıktı ve yalan söyleyerek özür beyanında bulunmuşlardı. Ama münafık olmayan ve aslen ihlâsla iman etmiş olan birkaç kişinin özürlerini ise kabul etmedi. Onların işini Allah'a havale ederek, haklarında verilecek hükmü Allah'a bıraktı. Bütün

Müslümanlara onlara tavır koymalarını, hatta selamlarını dahi almamalarını emretti.

Kâ'b ve beraberindeki bu birkaç sahabî, gerçekten doğru söylemişler ve sırf nefislerine uyararak bu cihad hareketinden geri kaldıklarını beyan etmişlerdi. Bu da alınan bu tavrın gerekçesi olmuştu.

Neticesinde Müslümanlar onlara tavır aldılar ve ayetin ifadesiyle tüm genişliğine rağmen dünya kendilerine dar geldi.

Böyle böyle tam elli gün geçti. Ellinci günün sabahına gelince, Allah *azze ve celle* Tevbe Sûresinden bazı ayetler indirerek onların tevbelerini kabul ettiğini beyan buyurdu. Şöyle diyordu o ayetlerde:

“Savaştan geri kalan üç kişinin de tevbelerini kabul etti. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıktıkça sıkmış, böylece Allah'tan yine O'na sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Sonra (eski hâllerine) dönsünler diye, onların tevbelerini kabul etti. Şüphesiz Allah, tevbeyi çok kabul eden ve çok merhamet edendir. (Tevbe, 118)

Kâ'b *radıyallahu anh*, affedildiğine dair müjdeyi alınca soluğu hemen Efendisinin yanında aldı ve tevbesinde samimi olduğunu ispat sadedinde şu müthiş cümlelerini sarf etti:

—Yâ Rasûlallah! Tevbemin kabul edilmesine şükran olarak bütün malımı Allah ve Rasûlüne (fakirlere dağıtılmak üzere) vermek istiyorum.

Bunu duyan Efendimiz *aleyhisselam*:

—Malının bir kısmını dağıtmayıp elinde tutman senin için daha hayırlı olur, buyurdu ve bütün malından vazgeçmesine müsaade etmedi.

Kâ'b *radıyallahu anh*, tevbesinde samimi olduğunu fiilen ispat etmek için sadece malını sadaka olarak vermekle yetinmedi, aksine daha fazla sâlih amel ortaya koyarak bu konuda çok ciddi olduğunu göstermek istedi ve şöyle dedi:

“Yâ Rasûlallah! Yüce Allah beni ancak doğru söylemem sebebiyle kurtardı. Tevbemin kabul edilmesi sebebiyle, artık yaşadığım sürece sadece doğru söz söyleyeceğim!” (Buhârî ve Müslim)

Acaba Kâ'b *radıyallahu anh* bu sözüne muhalefet etmiş ve ömrünün kalan kısmında hiç yalan söylemiş midir?

Ne mümkün!

Çünkü o, samimiyetle Allah'a tevbe etmişti, Allah da onu yalan söyleme kötülüğünden korumuştı.

Yıllar sonra bu kıssayı anlattığı insanlara söylemiş olduğu şu söz, onun, tevbesinde ne kadar samimi olduğunun bir nişanesidir:

“Yemin ederim ki, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e o sözleri söylediğim günden bu yana bilerek hiç yalan söylemedim. Kalan ömrümde de Allah'ın beni yalan söylemekten koruyacağını umarım.” (Buhârî, Müslim)

Kâ'b *radıyallahu anh*'in kıssasındaki bu bölüm, konumuzu en iyi şekilde özetleyen pratik delillerdendir.

Görüldüğü gibi o, günahından tevbe etmek istediğinde sadece sözlü olarak “tevbe ettim” demekle kalmamış, tevbesinin ardına farklı sâlih amellerde bulunarak sözünü fiili ile de desteklemiştir.

Kâ'b *radiyallahu anh*'ın kissasında sözlü tevbenin iki sâlih amelle desteklendiğini görüyoruz:

1- Allah yolunda sadaka vermek.

2- Ömür boyu doğru söyleyeceğine dair ahdetmek.

İşte onun bu tavrını konu edinen mezkûr rivayet, izah etmeye çalıştığımız meselemizi fiilî olarak destekleyen en güzel delillerindendir.

Buna göre bir Müslüman, herhangi bir günah işlediğinde sadece “tevbe ettim” demekle kalmamalı, günahından sonra ona keffaret olacak sâlih ameller ortaya koyarak tevbesinde ihlâslı olduğunu Rabbine göstermeye çalışmalıdır. Tıpkı Kâ'b b. Mâlik gibi...

ameller” bul. Bul ki, böylelikle gizli işlediğin günahlara keffâret olacak bir amel yapmış olarsın.

Şayet herkesin seni görebileceği bir yerde, yani alenî olarak günah işlemişsen, o zaman da –riyaya düşmemek şartıyla– sâlih amelini herkesin görebileceği bir yerde işle. Mesela:

- Birisine zulmetmişsen, git, zulmüne şahit olmuş olan insanların yanında karşı tarafa hakkını iade et.
- Sakalını kesmişsen, sakal bırak.
- Dar giyinerek fitneye sebep olmuşsan, bol giyinerek o fitneyi yok et.

Ta ki bu, günahının hakkıyla affedilmesi için yeterli bir sebep olmuş olsun.

Ayrıca işleyeceğin sâlih amelin, günahına “mukâbil” olmasına da özen göster. Çünkü karşılık, yapılan amelin cinsinden olmalıdır. Hangi tür günah işlemişsen, affedilmek için yapacağın sâlih amelin de o türden olsun. Veya diğer bir ifadeyle; hangi cins kötü amele bulaşmışsan, onun karşısında yer alan ve ona mukâbil sayılan sâlih ameli bul ve onu işle. Bil ki bu, bağışlanmanı daha da kolay hâle getirecektir. Örneğin:

- Eğer şirke düşürücü bir amel işlemişsen, tevhidini yenile ve ona sımsıkı sarıl.
- Şayet bid’at olan bir amel işlemişsen, o zaman Sünnete dört elle sarıl ve Rasûlullah’a ittibânı hakkıyla yerine getir.
- Ana-babana isyan etmişsen, onlara iyilik yap.
- Zulmetmişsen, adaletli davranmaya çalış.

- Kulağına haram sözler girmişse, ona helal olan sözleri veya Kelamullah'ı dinlettir.
- Dilin bâtil sözler konuşmuşsa, bol bol hakkı zikrettir.
- Ayağın bâtilde koşturmuşsa, onu Allah yolunda tozlandır.

Ve bunun gibi zikredemeyeceğimiz daha nice mukâbili olan sâlih ameller...

Sen böyle yaptığında günahının affedilip iyiliğe çevrilmesi daha çok umulur.

Âlimlerimiz ne de güzel demişler: İşlenen kötülük ne ise, iyiliğin de o cinsten olması güzel olur. Örneğin: Eğer kötülük bir "söz" ise, o zaman yapılan iyiliğin de sözlü olması; şayet kötülük bir "amel" ise o zaman yapılan iyiliğin de amelî olması güzel olur. Böyle olursa bağışlanmak ve Allah'ın mağfiretine uğramak daha kolay olur.

“Kim gündüzünü güzel geçirirse, gecesinde mükâfatlandırılır. Kim gecesini güzel geçirirse, gündüzünde mükâfatlandırılır.”⁵

Şimdi bu kuralımızı biraz daha anlaşılır bir şekilde söyle ifade edelim: Güzel bir amelin ardından işlenen benzeri güzel bir amel, önceki amelin mükâfatıdır. Yani Allah o güzel amelden hoşnut olduğu için başka güzel ameller işlemeyi o kimseye nasip edip kolaylaştırmıştır. Aynı şekilde bir günahın ardından işlenen diğer günah da önceki günahın cezasıdır. Yani Allah o kötü amelden razı olmadığı ve sahibine gazaplandığı için başka kötü amellerin kapısını ona açmıştır.

Bu kuralın doğruluğunu sen de hayatında tecrübe edebilirsin. Sâlih amelleri işlemeye başladığında, diğer sâlih amellerin de –istesen de istemesen de– yağmur gibi sana isabet ettiğini göreceksin. Buna mukabil kötü amelleri işlemeye başladığında, diğerlerinin de ister istemez seni bulduğunu müşahade edeceksin. Bu, denenmiş, tecrübe edilmiş bir husustur.

el-mücerreb, lâ yücerreb

Denenen bir daha denenemez.

Uhud günü bazı sahabîlerin Okçular Tepesi'ni terk edip savaştan kaçmaları, bu kuralımızın en güzel delillerindendir. Onlar, işlemiş oldukları bazı günahlar nedeniyle –ki bu günah muhtemelen ganimet toplama derdiyle Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ‘*yerlerinizden ayrılmayın*’ emrine muhalefet etmeleri– o gün meydandan kaçmak gibi bir hatanın içerisine düşmüşler ve neticesinde onlarca değerli sahabînin

⁵ İbnu'l-Cevzî, Sıfatu's-Safve, 2/384.

şehadetine, Allah Rasûlü'nün de yaralanmasına sebep olmuşlardı. Rabbimiz, Kitabı'nda bu konuya şöyle temas eder:

“(Uhud'da) iki ordunun karşılaştığı gün, içinizden kaçıp gidenleri, sırf işledikleri bazı hatalar yüzünden şeytan (yerlerinden) kaydırmıştı. Yine de Allah onları affetti. Çünkü Allah, çok bağışlayıcıdır, Halim olandır.”
(Âl-i İmrân, 155)

Altı çizili yeri dikkatle bir kere daha oku!

Görüldüğü üzere onların savaştan kaçmaları, işlemiş oldukları bazı günahlara bağlanmıştı.

İşte, ayetteki bu ince nokta, bizlere İslam âlimlerinin zikretmiş olduğu kâidenin doğruluğunu göstermektedir. Buna göre bir kötülük, zorunlu olarak başka bir kötülüğü doğurur. Tıpkı bazı sahabîlerin önceki günahlarının, daha sona savaştan kaçma günahını doğurduğu gibi...

Konumuz tevbenin ardına sâlih ameller işlemek ve bununla tevbemizde samimi olduğumuzu Rabbimize göstermek... Şimdi gelin, üstte zikretmiş olduğumuz kuralı konumuza uyarlayarak anlamaya çalışalım: Eğer sen, işlemiş olduğun günahı hakkıyla pişmanlık duymuş ve tevbeni Rabbine kabul ettirmeyi becerebilmişsen, Rabbin bu tevbene mükâfat olmak üzere sonrasında sâlih ameller işlemeyi sana nasip edecek ve onların yapılmasını sana kolaylaştıracaktır. Hani dedik ya, “kul tevbesini mutlaka sâlih amellerle desteklemelidir” diye, işte o sâlih amelleri yapabilmek için evvela tevbeyi Allah'a kabul ettirmek gerekir. Al-

lah tevbeyi kabul etti mi, zaten sâlih ameller işlemeyi kuluna kolaylaştıracaktır.

Ama eğer sen tevbeni Rabbine kabul ettirmeyi becerememişsen, o zaman Rabbin –eğer özel bir murâdı yoksa– bu seyyiene karşılık olmak üzere sâlih amellerle senin arana engeller koyacak ve iyi işler yapmayı sana nasip etmeyecektir.

Bu nedenle, eğer tevbe ettikten sonra ortaya sâlih ameller koymak istiyorsan, mutlaka tevbe ihlâslı olmalı ve onu Rabbine kabul ettirmeyi becermelisin. Şayet Rabbin onu kabul ederse, sen irade etmesen bile sâlih ameller işlemeye seni muvaffak kılacak ve farkına varmadan da güzel amelleri ayağına getirecektir. Zira bir iyiliğin mükâfatı onun ardından yapılan başka bir iyiliktir.

Değerli kardeşim, bu kitapçığımızda sana özlü bir şekilde tevbenin mutlaka sâlih amellerle desteklenmesi gerektiğini ve ardından sâlih amelleri olmayan tevbelerin kuru bir iddiadan ibaret olacağını anlatmaya çalıştık. Umarız, işlemiş olduğun günahlarının affedilmesinde bu satırlarda anlatmaya çalıştıklarımızın bir etkisi olur.

Rabbim bizi ve seni affettiği kullarından eylediği gibi, tevbelerin sâlih amellerle destekleyerek kendilerini Rablerine bağışlatmayı becerebilen bahtiyar kullarından kılsın.

“De ki: Ey (günah işleyerek) nefislerine karşı haddi aşan kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Şüphesiz Allah bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Zümer, 53)